

10 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Soru Bankası 34 Föy

Föy Planı

ÜNİTE	FÖY No.	KONU	ÜNİTE	FÖY No.	KONU
1. ÜNİTE: GİRİŞ	1	Edebiyatın Tarih ve Din ile İlişkisi	5. ÜNİTE: ROMAN	18	Roman Türünün Gelişimi ve Romanın Yapı Unsurları
		Türk Edebiyatının Ana Dönemleri			Dünya Edebiyatında Roman
		Türk Yazı Dilinin Tarihi Gelişimi			Tanzimat Dönemi'nde Roman
	2	Anlatım Biçimleri, Düşünceyi Geliştirme Yolları, Anlatım İlkeleri		19	Servetifünun Dönemi'nde Roman
3	Paragrafın Anlamı, Anlatımı ve Yorumu	20	Milli Edebiyat Dönemi'nde Roman		
4	Yazım Kuralları	21	Cümle Türleri		
5	Noktalama İşaretleri	22	Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri		
6	1. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI	23	5. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI		
2. ÜNİTE: HİKÂYE (ÖYKÜ)	5	Dede Korkut Hikâyeleri	6. ÜNİTE: TİYATRO	22	Geleneksel Türk Tiyatrosu
		Halk Hikâyeleri			Türk Edebiyatında Tiyatronun Gelişimi ve Modern Türk Tiyatrosu
		Mesnevi			Dünya Edebiyatında Tiyatro
	6	Tanzimat Dönemi'nde Hikâye		23	Cümle Türleri
7	Milli Edebiyat Dönemi'nde Hikâye	24	Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri		
8	Filimsiler (İsim-fiil, Sıfat-fiil, Zarf-fiil)	25	6. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI		
9	2. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI	7. ÜNİTE: ANI (HATIRA)	26	Anı (Hatıra)	
9	İslamiyet Öncesi Türk Şiiri			Servetifünun Dönemi'nde Anı (Hatıra)	
	Geçiş Dönemi Eserleri			Cumhuriyet Dönemi'nde Anı (Hatıra)	
	Anonim Halk Şiiri		Cümle Türleri		
10	Âşık (Saz) Şiiri	27	Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri		
11	Dini-Tasavvufi Halk Şiiri	8. ÜNİTE: HABER METNİ	28	Güncel Gazete ve Dergi Haberleri	
12	Divan Şiiri (Nazım Şekilleri)			Genel Ağ Haberleri	
13	Divan Şiiri (13-15. Yüzyıl)			Haber Metinleri	
14	Divan Şiiri (16-19. Yüzyıl)		29	Cümle Türleri	
3. ÜNİTE: ŞİİR	12	Söz Sanatları	30	Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri	
		İsim (Ad) ve İsim Tamlamaları	31	8. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI	
		3. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI	9. ÜNİTE: GEZİ YAZISI	32	Gezi Yazısı
	14	Dünya Edebiyatında Destan, İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Destanları			Divan Edebiyatında Gezi Yazısı
15		İslamiyet Dönemi Destanları, 1923-1980 Dönemi Türk Edebiyatında Yapma Destanlar		Cumhuriyet Dönemi'nde Gezi Yazısı	
16	Türk Halk Edebiyatında Efsane	33	Cümle Türleri		
4. ÜNİTE: DESTAN/ EFSANE	15	Sıfatlar ve Sıfat Tamlaması	34	Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri	
		16	Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri	9. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI	
		17	4. ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVI	2. DÖNEM DEĞERLENDİRME SINAVI	
	17	1. DÖNEM DEĞERLENDİRME SINAVI			

10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORU BANKASI

©Tudem Eğitim Hiz. San. ve Tic. AŞ 1476/1 Sokak No: 10/51 Alsancak / Konak / İZMİR

YAZARLAR: Tudem Yazı Kurulu | DİZGİ VE GRAFİK: Tudem Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No: 6
Malıköy / ANKARA 0 312 284 18 14

ISBN: 978-605-285-673-4 | YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 45041 | MATBAA SERTİFİKA NO: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

- **Edebiyat** ve **tarih**, bugün birbirinden tamamen bağımsız kültür sahaları gibi düşünülse de birbirini fazlasıyla etkilemektedir. Edebî bir eser değerlendirilirken o eserin yazıldığı dönemin koşulları göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı şekilde tarihçiler de daha eski çağlarda yazılmış edebî eserlerden kaynak olarak yararlanır. Çünkü her edebî eser, toplumsal bir idealin ifadesidir. Tarihten yararlanmadan bir ulusun **edebiyat tarihi** meydana getirilemez.
- **Din**; binlerce yıldır insanları etkileyen, onların yaşamlarını şekillendiren, gerek ahlaki gerekse toplumsal düzenin oluşmasında belirleyici roledir. Toplum bu kadar derinden etkileyen bir olguya karşı edebiyat da kayıtsız değildir. Bu nedenle edebî dönemleri belirleyen etkenlerden biri de dinî hayattır. Edebiyatın dinî hayata, dinî hayatın da edebiyata ve dile etkisi vardır.

1. Rabia'yı öteki çocuklardan ayıran şey, İmam'ın tesirine bu kadar erken maruz kalmasıydı. Başka çocuklar o yaşta nasıl bayram salıncağı, kukla oyunu ile aşına iseler Rabia da o kadar cennet ve cehennem denilen yerlerle aşına idi. İmam Hacı İlhami Efendi torununa bu iki yeri kendine göre bütün hususiyetleriyle tanıttı.

Edebî bir metinden alınan bu parça, edebiyatın aşağıdaki bilim dallarından hangisi ile ilişkili olduğunu göstermektedir?

- A) Tarih B) Din C) Psikoloji
D) Dil bilimi E) Felsefe

2. Musa, Delta havasını ciğerlerine derin derin çekiyordu. Bugün artık onun düşmanı olan bu topraklar onu hâlâ büyülüyordu. Bir zamanlar Ramses'in yanında hayatının sonuna kadar kalmak, ona hizmet etmek, bütün hanedanların beslediği gerçek ve adalet idealinin sürdürülmesine katkıda bulunmak isterdi. Ama bu ideal artık geçmişte kalmıştı. Bundan sonra artık Musa'nın gidişine Yahova yön verecekti.

Bir romandan alınan bu parça ile ilgili aşağıdakilerin hangisi söylenebilir?

- A) Tarihi kişilikler, roman kahramanı olarak kullanılmıştır.
B) Toplumun dinî hayatı ile ilgili ayrıntılara yer verilmiştir.
C) Dönemin gelenek ve görenekleri hakkında bilgi verilmiştir.
D) Toplumun günlük hayatıyla ilgili açıklamalar yapılmıştır.
E) Dönemin ekonomik kaynakları açıklanmıştır.

3. **Aşağıdaki dizelerden hangisi edebiyatın din ile ilişkisine örnek gösterilebilir?**

- A) El gibi dolaşma Anadolu'da,
Arkadaş yurdunu içinden tanı:
Dinle bir yaylada garip çobanı.
- B) Hayır, hayal ile yoktur benim alışverişim...
İnanın ki her ne söylemişsem görüp de söylemişim.
Şudur cihanda benim en beğendiğim meslek:
Sözüm odun gibi olsun, hakikat olsun tek!
- C) Göster sema-yı mağribe yüksel de alın,
Dök kalb-i sâf-ı millete feyz-i beyanını...
Al bayrağınla çık, yürü, sağken zafer-nüma
Bir gün şehid olunca da olsun kefen sana...
- D) Bir deva bulmak için bağrındaki yaraya
Toplanmıştı garipler şimdi kervansarayı.
Bir noktada birleşmiş vatanın dört bucağı,
Gurbet çeken gönüller kuşatmıştı ocağı.
- E) Ağlasın milletin evladı da bangır bangır
Durma hürriyeti aldık diye sen türkü çağır!
Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.

4. I. Tarih, Osmanlı Dönemi'nde ayrı bir bilim dalı olarak değil, edebiyatın bir kolu olarak görülmüştür. Bu yüzden dönemin eserlerini incelediğimizde tarih ve edebiyatı birbirinden ayırmak mümkün değildir. Fuat Köprülü'ye göre destanlar, gazâvâtnâmeler, menkıbeler ve fütüvetnâmeler birer tarihî roman örneğidir.
- II. İstiklal Madalyası, Kurtuluş Savaşı sırasında cephede ve cephe gerisinde cesaretin, fedakârlığın sembolüdür. Bu madalyayı alanlar, hem yaşadıkları dönemde hem de sonraki dönemlerde kahraman olarak anılırlar.
- III. Kemal Tahir'in tarihsel romanlarından biri olan *Devlet Ana*, Osmanlı İmparatorluğu'nun aşiretten devlete yükselişini destansı bir dille anlatır. Romanda Kayı boyunun yaşayışı, gelenek ve görenekleri, insan tipi gibi özellikler dikkatli bir gözle okuyucuya aktarılır.

Numaralanmış parçalardan hangileri edebiyatın tarih ile ilişkisini göstermektedir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

5. Disiplinler arası ilişkilere baktığımızda bilimlerin birbiri ile yakın, uzak veya dolaylı bağlantılarının olduğunu görürüz. Edebiyat ile tarih arasındaki ilişkiden hareketle öncelikle edebiyatın tarih alanında yapılacak araştırmalara kaynaklık ettiğini, aynı şekilde tarih biliminin de edebî esere sağlam bir zemin sunduğunu söyleyebiliriz. Edebiyatın başta tarih olmak üzere birçok bilim dalıyla yöntem, etkileşim ve ölçütler açısından diyalog içinde olduğu görülmektedir. Nitekim edebiyat çatısı altında yer alan ürünler toplumların inancını, yaşayış tarzını, duygu ve düşüncelerini açığa çıkarır.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Diğer disiplinlerle ilişkisinin bir edebi eserin kalıcılığını önemli ölçüde belirlediği
- B) Başta tarih olmak üzere edebiyatın birçok bilimle yakın bir ilişki içinde olduğu
- C) Tarih biliminin edebiyata kaynaklık etmesinin o eserin niteliğini belirleyebileceği
- D) Bir edebî eserin oluşum sürecinde birçok disiplinden yararlanmasının zorunluluğu
- E) Birçok bilimin birbiri ile doğrudan veya dolaylı ilişki içerisinde olmasının onları olumlu yönde etkilediği

6. I. Yunus Emre'nin ilahi türündeki eserlerinin dinî gün ve gecelerde okunması
- II. Süleyman Çelebi'nin *Vesiletü'n Necât* adlı mevlit türündeki eserinin dinî metin olarak kullanılması
- III. Mevlana'nın tasavvufi görüş ve düşüncelerinin Mevlevilik tarikatının kurulmasına vesile olması

Numaralanmış yargılardan hangileri edebiyatın dinî hayatı etkilemesine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
- D) I ve III E) I, II ve III

7. Türk Tanrısı; mukaddes yeri, suyu öyle tanzim etmiştir. Türk milleti yok olmasın diye, millet olsun diye, babam İlderiş Kağan'ı, annem İlbilge Hatun'u göğün tepesinden tutup yukarı kaldırmıştır. Babam kağan on yedi erle dışarı çıkmış. Dışarı yürüyor, diye ses işitip şehirdeki dağa çıkmış; dağdaki inmiş. Toplanıp yetmiş er olmuş. Tanrı kuvvet verdiği için babam kağanın askeri kurt gibi imiş, düşmanı koyun gibi imiş. Doğuya, batıya asker sevk edip toplamış; yığmış. Hepsini yedi yüz er olmuş. Yedi yüz er olup ilsizleşmiş, kağansızlaşmış milleti cariyeye olmuş, kul olmuş milleti Türk töresini bırakmış milleti, ecdadımın töresince yaratmış, yetiştirmiş. Tölis ve Tarduş milletini orada tanzim etmiş. Yabguyu, şadı orada vermiş. Güneyde Çin milleti düşman imiş. Kuzeyde Baz Kağan, Dokuz Oğuz kavmi düşman imiş. Kırgız, Kurıkan, Otuz Tatar, Kıtay, Tatabi hep düşman imiş.

Orhun Yazıtları'ndan alınan bu metinden hareketle

- I. Edebî eserler, dönemin siyasi durumu ile ilgili bilgi verebilir.
- II. Yazıldığı dönemdeki dinî anlayış; edebî eserin dilini, söz varlığını ya da konusunu etkileyebilir.
- III. Edebî eserlerin konuları belirlenirken en çok tarih biliminden yararlanır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
- D) I ve III E) I, II ve III

8. Bir ulusun yüzyıllar boyunca oluşturduğu edebî ürünleri inceleyip geçirdiği dönemleri kronolojik bir sırayla ele alan bilim dalına edebiyat tarihi denir. Bu alandaki ilk kapsamlı çalışma ---- tarafından yapılmıştır. Ayrıca ----, ----, ---- gibi isimler de bu alanda önemli eserler yazmışlardır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Ağâh Sırrı Levend B) Fuat Köprülü
- C) Yahya Kemal D) Nihat Sami Banarlı
- E) Ahmet Hamdi Tanpınar

- Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasında **dil, din, tarihî olaylar, coğrafya, lehçe ve şive farkları** belirleyici unsur olmuştur.

Türk Edebiyatının Tarihi Dönemleri

İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı

• Sözlü Edebiyat

Sav
Sagu
Koşuk
Destan

• Yazılı Edebiyat

Köktürk Yazıtları
Altun Yaruk
Sekiz Yükmeç
Irk Bitig

İslamiyet Etkisiyle Gelişen Türk Edebiyatı

• Divan Edebiyatı

Anonim Halk Ed.
Âşık Tarzı Halk Ed.
Dinî-Tasavvufî Halk Ed.

• Halk Edebiyatı

Geçiş Dönemi Türk Edebiyatı
Kutadgu Bilig
Dîvân-u Lugatî't-Türk
Atabetü'l Hakayık
Divân-ı Hikmet

Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı

• Tanzimat Ed.
• Servetifünun Ed.
• Fecriati Ed.
• Millî Ed.
• Cumhuriyet D. Ed.

1. Aşağıdakilerden hangisi Geçiş Dönemi eserlerinden biri değildir?

- A) Divan-ı Hikmet
B) Bakırgan Kitabı
C) Atabetü'l Hakayık
D) Kutadgu Bilig
E) Dede Korkut Kitabı

2. Aşağıdakilerden hangisi Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasında bir ölçüt olarak kabul edilemez?

- A) Türklerin tarih boyunca Şamanizm, Budizm, Maniheizm, İslamiyet gibi farklı dinleri benimsemeleri
B) Bazı Türk boylarının Orta Asya'dan çıkıp Avrupa içlerine kadar ilerlemesi
C) Uzak coğrafyalardaki Türk kavimlerinin birbirlerinden farklı lehçelerle eserler meydana getirmeleri
D) Savaş, fetihler, bir devletin kurulması veya yıkılması gibi önemli tarihî olayların dönemin sanat anlayışına yansımaları
E) Kıtık, deprem, kuraklık, hastalık gibi olumsuz durumların edebî eserlerin konularında belirleyici olması

3. Kuntogdı İlig Ögdilmişni Okimişin Ayur:

bu ay toldı yasin keçürdi ilig
okıp oğlına bérdi öt saw erig

ayur ay oğu kılma artuk sakınc
sakınc keçse âhır tüp inde sewing

saña tegmedi bu sakınc yalñuzun
mana tegdi kadğu sakıncılar uzun

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Geçiş Dönemi'ne ait bir eserden alınmıştır.
B) Beyitler hâlinde yazılmıştır.
C) Dize sonlarında yarım kafiye kullanılmıştır.
D) Her beyit kendi içinde uyaklıdır.
E) Didaktik bir eserden alınmıştır.

4. Umay gibi annem hatunun devletine küçük kardeşim Kül Tigin er adını aldı. On altı yaşında, amcam kağanın ilini töresini şöyle kazandı: Altı Çub Soğdaka doğru ordu sevk ettik, bozduk. Çinli Ong vali, elli bin asker geldi, savaştık. Kül Tigin yaya olarak atılıp hücum etti. Ong valinin kayınbiraderini silahlı, elle tuttu; silahlı olarak kağana takdim etti. O orduyu orda yok ettik.

Günümüz Türkiye Türkçesi ile verilen bu parça, içeriği açısından değerlendirildiğinde aşağıdaki dönemlerden hangisine ait olabilir?

- A) İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı
B) Geçiş Dönemi Türk Edebiyatı
C) İslamiyet Etkisiyle Gelişen Türk Edebiyatı
D) Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı
E) Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı

5. I. Deli Dumrul, yiğitliğini kanıtlamak ister. Bunun için kuru dereye bir köprü yaptırır. Geçenden otuz, geçmeyenden kırk akçe alır. Köprü'nün yakınında gürültü duyunca onların yanına gider. Müslüman Oğuzlar ölünün ardından ağıt yakıyorlar ama ölüm karşısında isyan etmiyorlar. Dumrul vaziyeti sorunca anlatırlar: "... Vallah bey yiğit, Allah Taala'dan buyruk oldu; al kanatlı Azrail o yiğidin canını aldı." Deli Dumrul der: "Bre Azrail dediğiniz ne kişidir ki adamın canını alıyor? Ya Kadir Allah, birliğin varlığını hakkı için Azrail'i benim gözüme göster, savaşıyım, çekişeyim, mücadele edeyim, güzel yiğidin canını kurtarayım, bir daha güzel yiğidin canını almasın."
- II. Dede Korkut Hikâyeleri İslami unsurlarla bezenmiş, İslami düşünüş ve yaşayış biçimine göre şekillenmiştir. On iki hikâyenin tamamında İslami unsurlar yer almaktadır. Oğuzlar, inanç bakımından Müslüman'dır. Yaşadıkları çağ, Hz. Muhammed'in yaşadığı çağdır. Beylerden Büğdüz Emen, Hz. Muhammed'i görüp onun sahabesi olmuştur. Savaş başlamadan beyler daima arı sudan abdest alır, iki rekât namaz kılar, adı görklü Muhammed'e salavat getirirler. Bazılarının dinî bilgisi zayıftır. Deli Dumrul, Allah'ı bilmesine rağmen ilmihal bilgilerini bilmediğinden Azrail ile mücadeleye kalkışır. Dede Korkut Oğuzları, Müslümanlığa gönülden bağlıdır ancak Şamanlık töreleri de henüz unutulmamıştır. Mutaassıp değildirlere. İbadeti gönül hoşluğuyla yaparlar. Eskiden var olan anne baba saygısı İslam'la pekişir ve toplum hayatına girer. Dolayısıyla bu hikâyeler, Oğuzların İslami kimlikle ortaya koydukları kahramanlık menkıbeleridir.

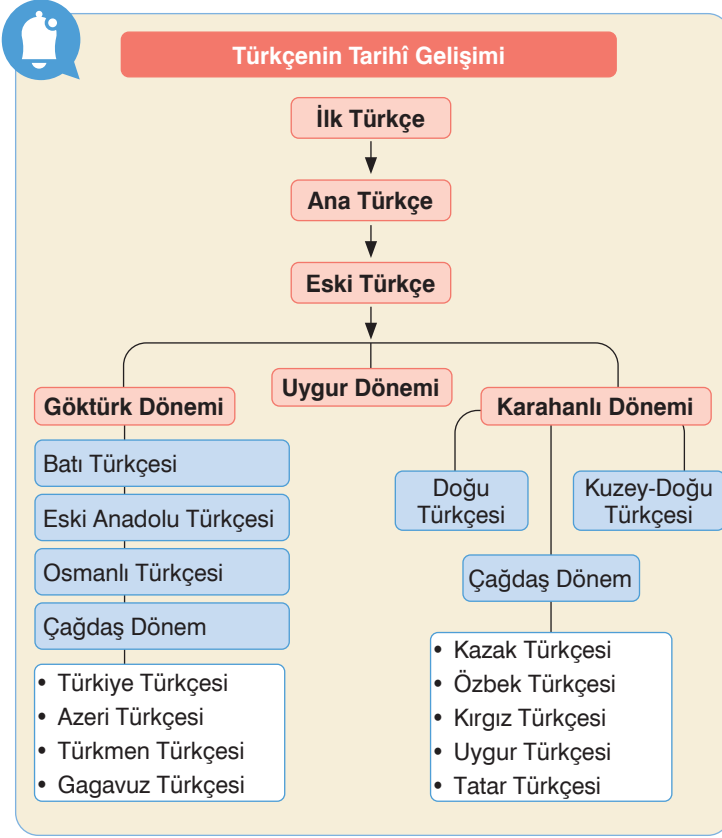
Bu iki parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İki metin de aynı dönemin ürünleri olup edebiyatın olanaklarından yararlanılarak oluşturulmuştur.
- B) I. metinde tarihî bir olay sebep-sonuç ilişkisi ile işlenmiş, II. metinde ise güncel bir konuda bilgi verilmiştir.
- C) I. metin, II. metinde açıklaması yapılan eserden alıntılanmış bir parça niteliğindedir.
- D) I. metinde dil göndergesel işlevde, II. metinde ise sanatsal işlevde kullanılmıştır.
- E) I. metin öğretici, II. metin ise sanatsal metinlere örnek gösterilebilir.

İslamiyet Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı		
	Divan Edebiyatı	Halk Edebiyatı
I	13. yüzyılda başlayıp 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar varlığını devam ettirmiştir.	İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı'nın devamı olarak varlık göstermiştir.
II	Eserlerde Arapça ve Farsça kelimeler yoğun olarak kullanılmıştır.	Eserlerde halkın günlük hayatta kullandığı yalın bir Türkçe tercih edilmiştir.
III	Şiirlerde aruz ölçüsü ile tam ve zengin uyak kullanılmıştır.	Şiirlerde ağırlıklı olarak hece ölçüsü ile yarım uyak kullanılmıştır.
IV	İçinde hayalî unsurlar barındırır da günlük hayat gerçeğe yakın bir biçimde ele alınmıştır.	Günlük hayattan kopuk bir edebiyat olup hayalî unsurlar başlıca konularını oluşturur.
V	Gazel, kaside, mesnevi, müstezat, rubai, tuyuğ, şarkı gibi nazım biçimleri kullanılmıştır.	Mani, türkü, halk hikâyesi, ninni, semai, koşma, ilahi, nefes, taşlama gibi türlerde yazılmıştır.

Tablodaki bilgi yanlışını düzeltmek için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- A) I. satırda Divan Edebiyatı 12. yüzyıldan başlatılmalıdır.
- B) II. satırda Halk Edebiyatı bölümüne "yalın" yerine "sade" yazılmalıdır.
- C) III. satırda Divan Edebiyatı ile Halk Edebiyatı için verilen bilgilerin yeri değiştirilmelidir.
- D) IV. satırda Divan Edebiyatı ile Halk Edebiyatı için verilen bilgilerin yeri değiştirilmelidir.
- E) V. satırda "rubai" ile "semai"nin yeri değiştirilmelidir.

1. Türkçenin ilk yazılı örnekleri ---- Dönemi'ne ait olup bu dönem ----, ---- ve ---- Türkçesi olarak üçe ayrılır. Türkler bu zaman içinde birbirlerinden ayrı bölgelerde, yeni kültür merkezleri oluşturmuş olsalar da bu dile hep bağlı kalmışlardır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Ana Türkçe B) Eski Türkçe C) Göktürk
D) Karahanlı E) Uygur

2. Aşağıdakilerin hangisinde yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) Orta Türkçe devrinde Türkler, yeni bir yazı dili meydana getirmişlerdir.
B) Orta Türkçe, Kuzey-Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesi olarak iki ayrı kolda gelişmiştir.
C) Eski Türkçenin bir kolu olan Karahanlı Dönemi'nde verilen eserler, Göktürk alfabesi ile yazılmıştır.
D) Uygur Türkçesi, 8-13. yüzyıllarda konuşulmuş ve kendine özgü Uygur alfabesi ile yazılmıştır.
E) Osmanlı Türkçesi, Türkçenin 15-20. yüzyıllar arasındaki devresi olup içinde Arapça ve Farsça söz varlığı fazladır.

3. Aşağıdakilerin hangisinde Türkçenin tarihî dönemleri ile ilgili doğru bir bilgi verilmiştir?

- A) *Kutadgu Bilig*, Eski Anadolu Türkçesi ve Uygur alfabesi ile yazılmış bir eserdir.
B) Türkiye Türkçesi, Batı etkisinde gelişen Türkçenin ilk dönemlerinden biridir.
C) Türkçenin Uygur Dönemi'ndeki eserler, çoğunlukla İslamiyet'i anlatan dinî metinlerdir.
D) *Dîvânu Lugâti't-Türk*, Türkçenin Arapçadan üstünlüğünü göstermek için yazılmıştır.
E) Karahanlı Türkçesinde verilen eserler, konu bakımından Göktürk Türkçesinde verilen eserlerle benzerlik gösterir.

4. Eski Anadolu Türkçesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Oğuzca bu dönemde bir yazı dili hâline gelmiştir.
B) Batı Türkçesinin Anadolu'daki ikinci dönemidir.
C) Bu dönemde verilen eserler Arap harfleri ile yazılmıştır.
D) 13-15. yüzyıllar arasındaki dönemde kullanılmıştır.
E) *Çarhnâme*, *Yusuf u Züleyha*, *İskendernâme* bu dönemin eserlerindedir.

5. Aşağıda yazarları ile birlikte verilen eserlerden hangisi Karahanlı Türkçesi eserlerinden biri değildir?

- A) Kutadgu Bilig, Yusuf Has Hacib
B) Atabetü'l Hakayık, Edip Ahmed Yükneci
C) Nehcü'l Feradis, Kerderli Mahmud
D) Divan-ı Hikmet, Ahmet Yesevi
E) Dîvânu Lugâti't-Türk, Kaşgarlı Mahmut

6. Budizm'le ilgili bir kitap olup 10. yüzyılda Çince'den çevrilmiştir. Budizm'in kutsal kitaplarından biri sayılan eser, yazıldığı topluluğun dinî inançlarını, dilinin zenginliğini ve ulusal özelliklerini göstermesi bakımından önemlidir. Kitapta Budizm'in esasları, felsefesi, Buda'nın menkıbeleri anlatılmaktadır. Kitap ağırlıklı olarak mensurdur ancak içinde manzum parçalar da bulunmaktadır. Kitaptaki hikâyelerden biri olan *Şehzade ile Aç Pars Hikâyesi*'nin bazı bölümleri manzumdur. Hikâyede açlıktan ölmek üzere olan bir parsi kurtarmak isteyen fedakâr şehzade anlatılır. Parsin ölmemesi için şehzade kendini ona yem eder. Hikâyenin sonunda Buda, şehzadenin, kendisi olduğunu belirtir. Şehzadenin ölümü üzerine söylenen şiirde tam bir ağıt havası vardır:

Özgün Metin:

Yağız yir bütürü tepreyür
Ügüzler taglar birle kalısız
Bulung yıngak kararıp
Ölez boltı kün tengri

Günümüz Türkçesi:

Yağız yer tümünden sarsılıyor,
Irmaklar, dağlar ile birlikte;
Köşe bucak kararıp
Sönüp gitti Gün Tanrı

Bu parçada sözü edilen eser ve yazıldığı dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Altun Yaruk, Uyгур Türkçesi
B) Sekiz Yükmek, Uyгур Türkçesi
C) İrk Bitig, Uyгур Türkçesi
D) Kutadgu Bilig, Karahanlı Türkçesi
E) Divan-ı Hikmet, Karahanlı Türkçesi

7.

Özgün Metin:

Aydım anar sevük
Bizni sapa nelük
Keçtin yazı kerik
Kırlar ediz bedük

Günümüz Türkçesi:

Dedim ona, ey sevgili
Bizim buralara nasıl gelebildin
Ovaları nasıl geçebildin
Kırları tepeleri nasıl aşabildin

***Dîvânu Lugâti't-Türk*'ten alındığı bilinen bu dizelerde Türkçenin hangi dönemine özgü nitelikler dikkat çekmektedir?**

- A) Eski Türkçe
B) Eski Anadolu Türkçesi
C) Türkiye Türkçesi
D) Osmanlı Türkçesi
E) Hakanîye Türkçesi

8. Yunus Emre, şiirlerini Oğuz şivesinde ve kendi devrinin konuşma dili ile yazmıştır. Devletin resmî dili Farsça iken onun şiirlerini halkın konuştuğu dile, yani Eski Anadolu Türkçesi ile yazması halktan yana olduğunu ve şiirlerini halk için yazdığını göstermektedir. Yunus'un en büyük ustalığı, diyeceklerini yapmacılığa kaçmadan rahat bir söyleyişle dile getirmesidir. Tasavvufu, insani duyguları, ilahî aşkı, varlık ve birlik görüşünü çağının Türkçesi ile sade ve kendine özgü bir anlatımla ifade etmiştir.

Dil ve anlatış özellikleri dikkate alındığında aşağıdaki şiirlerden hangisi bu açıklamaya örnek gösterilemez?

- A) Ne kapı vardır giresi
Ne yemek vardır yiyesi
Ne ışık vardır göresi
Dün olmuştur gündüzleri
- B) Bir garip ölmüş diyeler
Üç günden sonra duyalar
Soğuk su ile yuyalar
Şöyle garip bencileyin
- C) Sana ibret gerek ise
Gel göresin bu sinleri
Ger taş isen eriyesin
Bakıp görücek anları
- D) Bu göz ü kaş u gamze vü hâl ü hat ile yâr
Âşûb-ı dehr ü fitne-i Devr-i Kamer geçer
- E) Çıktım erik dalına anda yedim üzümü
Bostan ıssı kakiyip der ne yersin kozumu

1. Yusuf Has Hacib tarafından 11. yüzyılda Karahanlı Türkçesi ile yazılan eser, Tabgaç Buğra Han'a sunulmuştur. Eser, mesnevi tarzında ve aruz vezni ile oluşturulmuş olup siyasetname türünün Türk edebiyatındaki ilk örneğidir. Yusuf Has Hacib, eserini alegorik ve didaktik biçimde kaleme almıştır. Kitapta anlatılmak istenenler, sembolik dört kişilik üzerinden aktarılmıştır. Bu kişiler hükümdar olan ve kanun ile adaleti temsil eden Kün Togdı, vezir olan ve mutluluğu temsil eden Ay Toldı, vezirin kardeşi olup akıbet ile hayatın sonunu temsil eden Odgurmuş ve vezirin oğlu olup akıl ile zekâyı temsil eden Ögdülmüş'tür.

Bu parçada sözü edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Divanü Lügati't-Türk B) Atabetü'l Hakayık
C) Mantıku't Tayr D) Divan-ı Hikmet
E) Kutadgu Bilig

2. **Eski Türkçe Dönemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Türkçenin 6-13. yüzyıllar arasındaki dönemine verilen addır.
B) Bu dönemde dil, yabancı etkilerden uzaktır.
C) Şive ve ağız denilen özellikler henüz oluşmamıştır.
D) Coğrafi farklar sebebiyle Doğu ve Batı olarak iki kola ayrılır.
E) Bu dönemde yazılmış kitaplardan biri *Irak Bitig*'dir.

3. İşgalciler, işgal ettikleri toprakları tümüyle boşaltıp çekilmedikçe ne ateşkes ne de barış, diyen Mustafa Kemal'in köylülerle söyleşisindeki rahatlıktan, içtenlikten çok etkilenmiş İbrahim Abilov. "Bu insanlar, umduğumdan, beklediğimden daha çok anlıyorlar sizi, anlıyorlar ve seviyorlar..." demiş Abilov, Mustafa Kemal Paşa'ya.

Bir romandan alınan bu parçadan hareketle yazarın aşağıdakilerden hangisinin özelliklerinden yararlandığı söylenebilir?

- A) Felsefe B) Din C) Tarih
D) Fizik E) Psikoloji

4. • Türklerde ilk sanat ürünleri dinî törenlerde doğmuştur. Yerleşik hayata geçiş, İslamiyet'in kabulü ve sonraki dönemlerde Batı kültürüne yöneliş, Türklerin sanat anlayışlarında çeşitlilik sağlamıştır.
- İslamiyet'ten önce arı bir dille verilen edebî eserler, İslamiyet'le beraber Arapça ve Farsçanın etkisi altında kalmıştır. 19. yüzyılda ise Fransızcanın ve Fransız kültürünün edebî eserlerdeki etkisi dikkat çekmektedir.
- Türk toplulukları 11. yüzyıldan itibaren buldukları coğrafya olan Orta Asya'nın dışına çıkmaya başlamış ve Anadolu, Avrupa, Kuzey Afrika gibi çok geniş bir sahaya yayılmışlardır. Gittikleri bu yerlerdeki kültür, edebî eserlerine de yansımıştır.
- Başlarda göçebe olan Türk topluluklarının zamanla yerleşik hayata geçmesi, onların kültürünü etkilemiştir. 8. yüzyılda İslamiyet'le tanışma ve 1800'lerin ikinci yarısından itibaren Batı kültürünün etkisinde kalması, Türk kültürünün dönüm noktalarındandır.

Bu açıklamalarda Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasındaki belirleyici unsurlardan hangisine değinilmemiştir?

- A) Lehçe ve şive farkları
B) Bulunulan coğrafyayı değiştirme
C) Dinî hayat
D) Kültürel farklılaşma
E) Dil anlayışının değişmesi

5. **İslamiyet öncesi yazılı edebiyat ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Ele geçen metinlerin tamamı anonim niteliktedir.
B) Göktürk ve Uygur harfleriyle yazılmış metinler vardır.
C) Şiirlerde hece ölçüsü ve yarım kafiye kullanılmıştır.
D) Destan, koşuk, sagu ve sav bu döneme ait başlıca ürünlerdir.
E) Metinler dönemin sosyal hayatı ile ilgili bilgiler içerir.

6.

Özgün Metin:

Kaçan Yusuf karındaşların kördi erse ol kılğan yawuzlukların sakındı, alarga aytayın, tedi. Mevli ta'âlâ koñlige saldı kim ey Yusuf olar aşlık alğalı muñluğ bolup keldiler, sen işlerin âşkâr kılsan uwtañğaylar, olarga aşlık berğil sewunup yansunlar, senin edgulikiñ zâhir bolsun. Yusufğa bu niyet hoş keldi, Yusuf alarnı kördi kamuğları tofrakğa bulğanmış, tonları arğsız. Sordı: Kaydın kelip-siz, kimniñ oğlanları turur-siz? Aydılar: biz Ken'ândın keldük, Ya'kub yalawac oğlanları turur-miz, Ken'ândın kelür-miz. Aydı: atanız tiriğ mü turur? Aydılar: tiriğ turur. Aydı: ne iş işleyür? Aydılar: yalawaç turur, Tenri ta'âlâğa kulluk kılır. Yusuf aydı: kimdin kimge yalavac turur? Aydılar: Hakdın halkğa yalawaç turur. Yusuf aydı: Yalawaç ermiş. Mısır halkığa ne üçün yalawaçlık tegürmes? Aydılar: Ken'ânğa takı Ken'ân tegresindeki halkğa yalawaçlık tegürür, takı közleri körmes tediler. Yusuf aydı: közleri nedin körmes boldı? Aydılar: Yusuf atlığ oğlı bar erdi anı yawlak söwer erdi, ol oğlı gâyib boldı, anın üçün yığlamakdın közleri körmes boldı tediler. Ol Hâlde Yusuf anı işitip nikâb içidin yığladı.

Günümüz Türkçesi:

Yusuf kardeşlerini görünce yaptıkları kötülükleri düşündü, "Onlara söyleyeyim" dedi. Mevla Teâlâ gönlüne şöyle koydu: Ey Yusuf onlar buğday alacak kadar kederli geldiler, sen yaptıklarını ortaya dökersen utanacaklar, onlara buğday ver, sevinip dönsünler, senin iyiliğin ortaya çıksın. Yusuf'a bu niyet iyi göründü, Yusuf onları gördü ki hepsi toprağa bulanmış, elbiseleri pis. "Nereden gelmişsiniz, kimin oğullarınız?" diye sordu. "Biz Kenan'dan geldik, Yakup peygamberin oğullarıyız, Kenan'dan geliyoruz." dediler. "Babanız hayatta mı?" dedi, "Hayattadır." dediler. "Ne yapıyor?" dedi, "Peygamberdir, Tanrı Teâlâ'ya kulluk ediyor" dediler. Yusuf "Kimden kime peygamberdir?" dedi. "Haktan halka peygamberdir." dediler. Yusuf "Peygamberse Mısır halkına neden peygamberlik yapmıyor?" dedi. "Kenan'a ve Kenan çevresindeki halka peygamberlik yapıyor, ayrıca gözleri görmüyor." dediler. Yusuf "Gözleri neden görmez oldu?" dedi. "Yusuf adlı oğlu vardır, onu çok severdi, o oğlu kayboldu, onun için ağlamaktan gözleri görmez oldu." dediler. Bunun üzerine Yusuf bunu işitip peçesinin altından ağladı.

Kuzey-Doğu Türkçesi ile yazılmış bir eserden alınmış bu parça için

- I. Dinî unsurların edebiyata yansımaya örnek gösterilebilir.
- II. Bazı eklerde ve kelimelerde Kuzey-Doğu ile Batı Türkçeleri arasında ses farkları vardır.
- III. İslamiyet öncesi Türk topluluklarının günlük hayatı ile ilgili bilgiler verilmiştir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

7. Türklerin İslamiyet'ten önceki edebiyatları Sözlü ve Yazılı dönemler olarak ikiye ayrılır. Sözlü Dönem ürünleri yazının henüz kullanılmadığı, halk arasında çeşitli törenlerde şaman, kam, baksı veya ozanlar tarafından kopuz eşliğinde söylenen sagu, koşuk, destan ve sav türü ürünlerde ortaya çıkmıştır. Yazılı Dönem ürünleri ise Kök Türkler tarafından oluşturulan balballar, Kök Türk Yazıtları ve Uygur alfabesi ile yazılan Sekiz Yükmek, Altun Yaruk, İrk Bitig, Dede Korkut Hikâyeleri gibi metinlerdir.

Bu parçadaki altı çizili ifadelerin hangisinde bir bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

Metinlerin anlatım biçimleri, yazılış amaçlarına uygun olarak belirlenir.

- **Bilgilendirme** amacıyla yazılan metinlerde **açıklayıcı**,
- Bir **görüşe karşı çıkma** amacıyla yazılan metinlerde **tartışmacı**,
- Bir manzarayı okuyucunun **gözünde canlandırma** amacıyla yazılan metinlerde **betimleyici**,
- Okuyucuya bir **olayı yaşatmak** amacıyla yazılan metinlerde **öyküleyici** anlatım biçimi kullanılır.

Anlatım biçimleri ile düşünceyi geliştirme yollarını karıştırmamak gerekir.

Metinde anlatılanları daha anlaşılır hâle getirmek, okuyucuyu etkilemek, ilgi çekmek gibi amaçlarla kullanılan yöntemlere **düşünceyi geliştirme yolları** denir. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Tanımlama
- Karşılaştırma
- Örnekleme
- Tanık gösterme
- Sayısal verilerden yararlanma
- Benzetme

1. İnsan diyarında denizin ortasında açtık gözümüzü. Suyun üzerinde kalmak için kollarımı zar zor kımıldatıyordum. Hava buz gibiydi. Islak saçları alnına düşmüş hâlde tam karşımdaydı. Tılsımlı dalgalar, suyun ortasından çıkan kayalar ya da alevlerin gölgesi yoktu. "Şimdi ne yapacağız?" diye sordum.

Aşağıdakilerden hangisinin anlatım biçimi bu metinle özdeştir?

- A) 1861 nüfus sayımına göre, İngiltere'nin ve Galler'in nüfusu 20.066.244 idi. Bunun 9.776.259'u erkek, 10.289.965'i kadındı.
- B) Başkasının acısını anlamak ne kadar mümkündür? Sizden daha derin acılar, yokluklar, eziklikler içinde yaşayanları anladığınız yanılığısına düşenlerden misiniz?
- C) Oktay Akbal'ı çocukluk yıllarımda *Dondurmalı Sinema* isimli öykü kitabıyla tanıdım. Uzun süre eserlerini okumadığım yazarın bu romanı ise 1975'te yayımlanmış.
- D) İlk blokta Avrupalı giysiler ve mücevherlerle parıldayan bir vitrinin tam ortasında kaba tüylü, benekli bir ceket duruyordu. Işıl ışıl vitrine uyumsuzluğu ile dikkat çekiyordu.
- E) Kar rüyalarındaki gibi uzun uzun, sessizce yağarken cam kenarında oturan yolcu yıllardır tutkuyla aradığı masumiyet ve saflık duygularıyla arındı ve kendini bu dünyada evinde hissedebileceğine, iyimserlikle inandı.

2. Bizim büyük dünya evimizin istikrarı, dünyayı saran bilim ve özgürlük devrimlerine eşlik eden değerler devrimini içerecek. "Nesne" odaklı bir toplumdaki hızla "insan" odaklı bir topluma doğru ilerlemeliyiz. Makineler ve bilgisayarlar, kâr güdüsü ve mülkiyetçilik insanlardan daha önemli hâle gelirse dev üçlüyü, ırkçılığı, maddeciliği ve militarizmi yenemeyiz. Medeniyet, ahlaki ve manevi iflas karşısında da bocalayabilir.

Bu metnin anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Açıklama
- B) Karşılaştırma
- C) Tartışma
- D) Betimleme
- E) Öyküleme

3. Ufka doğru yeşilin her tonu rengârenk parlıyor, gülümsüyordu. Ağaçlar, otlar, çiçekler, yer yer uçuşan kelebekler, bir vadi boyunca uzanan ırmak ve ırmağın parlayıp sönen ışıltılı suları, hasadı gelmiş ekin tarlaları, zeytinlikler, onların bitiminde sıra sıra dağlar, dağların yükseklerine doğru yeşilden sarıya, sarıdan beyaza her şey ama her şey kuş bakışı görülebiliyordu.

Bu metnin anlatım biçimini belirlemede aşağıdakilerden hangisi en etkilidir?

- A) Okuyucunun gözünde bir manzaranın canlandırılması
- B) Doğaya ait çeşitli unsurların ele alınması
- C) Bazı yerlerde kişileştirme sanatının kullanılması
- D) Anlatımda farklı türdeki sıfatlara yer verilmesi
- E) Örnekleme ve benzetmeden yararlanılması

4. Ben çiçekleri, yıldızları ve ikisi arasında yaratılmış onca muhteşem şeyi, nar bülbüllerini mesela, renklerden en çok "maviyi", yaşlı gürgen ağaçlarını, kirazı, narı, bulutları, taze biçilmiş çimen kokusunu, yağmuru, her biri kristal bir çiçekmiş gibi eşsiz ve benzersiz yaratılan kar taneciklerini sevebilecek bir güç taşıdığımı fark etmeye yeni yeni başlıyordum.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangilerinden yararlanılmıştır?

- A) Tanımlama-benzetme-karşılaştırma
- B) Karşılaştırma-benzetme-örnekleme
- C) Karşılaştırma-tanımlama-örnekleme
- D) Benzetme-tanık gösterme-karşılaştırma
- E) Örnekleme-tanımlama-tanık gösterme

5. Zaman zaman hak ettiğinizden fazla övgü aldığınızı, geldiğiniz konuma layık olmadığını, diğerlerinin sandığı kadar bilgili ve yetkin olmadığını düşünüyor musunuz? Sanki bir "sahtekârmışsınız" ve foyanız her an ortaya çıkabilirmiş gibi hissettiniz mi? Araştırmalara göre insanların %70'inde görülen ve Einstein'dan John Steinbeck'e, pek çok başarılı insanın zaman zaman içine düştüğü "Impostor Sendromu"; iyi bir diploma ve başarıyla dolu bir hayatı olsa bile kişinin tamamen şans eseri bir başarı kazandığını, aslında yetersiz bir sahtekâr olduğunu ve geldiği yeri hak etmediğini düşünmesine dayanıyor. Bu sendrom kariyeri, ilişkileri ve günlük rutini oldukça kötü etkileyen bir duygu durum bozukluğu çünkü kişi kendini başkaları ile kıyaslama ve yetersizlik eğilimine girdiğinde performans kaygısı artmaya başlıyor. Üst düzey yöneticiler, sanatçılar, çok iyi okullarda okuyan öğrenciler ve iyi bir diplomaya sahip kişilerde bu sendroma sıkça rastlanıyor çünkü başarı basamaklarını tırmandıkça yetersizlik endişeleri artıyor; özgüvenleri ise azalma eğiliminde oluyor.

Bu metinde aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmamıştır?

- A) Tanımlama
B) Tanık gösterme
C) Karşılaştırma
D) Örnekleme
E) Sayısal veriler

6. ABD'nin iç savaş yılları zamanında kölelik yanlısı güçler tarafında savaşan General Robert E. Lee'nin bronz heykeli 1890 yılından bu yana Richmond'daki Anıt Caddesi'nde sergileniyordu. Günümüzde tartışma konusu olan bu heykelin kaldırılmasına yönelik hazırlıklara geçen yılın yaz aylarında başlanmıştı. Heykelin temeli sökülürken daha önce bir zaman kapsülü bulunmuştu. Bir süre önce ise içinde çeşitli belgelerle birlikte metal Konfederasyon paraları, iki oyma eser, mektuplar, gazete kupürleri ve kitapların olduğu bir zaman kapsülü daha bulundu. Her iki kutunun da heykelin altına 1887 yılında konmuş olduğu tahmin ediliyor.

Bu metnin anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Açıklayıcı anlatım
B) Karşılaştırma
C) Örnekleme
D) Betimleyici anlatım
E) Benzetme

7. Tarih, ibret alınması ve sözüne kulak verilmesi gereken, doğru konuşan bir dost, bir şahittir. Devletlerin siyasi, askerî, içtimai ve iktisadi kâr ve zararlarının hesabını tuttuğu kadar, manevi grafiğini de çizen bir ana bilgidir. Şu hâlde bu temel kaynağın tespit ve işaretlerini gözden uzak tutmak, onun kâr ve zarar hanesini, hâlin ve geleceğin istikametini tayinde nazar-ı itibara almak, bir milletin ikbal ve istikbâlinin teminatı sayılır.

Bu metinde aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Tanık gösterme
B) Soyutlama
C) Örnekleme
D) Tanımlama
E) Sayısal veriler

8. I. Söylenmesi güç olan sözcüklerin sık tekrarlanmaması
II. Söz sanatları ile metnin zenginleştirilmesi
III. Metnin net bir iletiye sahip olması
IV. Metindeki cümlelerin anlaşılır, kurallı ve kısa olması
V. Gereksiz söz veya sözcük tekrarlarının yapılmaması

Numaralanmış niteliklerden hangisi bir metni akıcı hâlde getirmez?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

9. Bir anlatımda yazarın anlattıkları net olmalıdır. Anlatmak istediğini okuyucuya doğrudan iletmelidir. Okuyucu, yazarın anlatmak istediğinden uzaklaşmamalı; kendine yeni yollar veya yeni anlamlar yaratmamalıdır. İleti, kişiye göre değişmemeli yani yorumu açık olmamalıdır.

Bu parçada iyi bir anlatımın temel özelliklerinden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Tutarlılık
B) Akıcılık
C) Duruluk
D) Açıklık
E) Doğallık

1. Bolu'nun Göynük ilçesi, 20. yüzyıl başlarına ait eski Türk evleri bakımından zengindir. İlçede 137 adet tarihî konut, 21 cami, türbe, çeşme, hamam, kule ve hazire olmak üzere toplam 158 adet sivil mimari eser bulunmaktadır. İlçede ayrıca 14. yüzyılda Gazi Süleyman Paşa tarafından inşa ettirilen tarihî cami, hamam ve konak da yer almaktadır. Bu eserlerden biri olan Zafer Kulesi, Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılması üzerine bu başarıyı anıtlıştırmak isteyen Kaymakam Hurşit Bey tarafından 1922 senesinde yaptırılmıştır. İlçeye hâkim bir tepe üzerinde konumlanmış olan bu kule, altıgen biçiminde taş bir temel üzerine inşa edilmiştir ve üç katlıdır. Ahşap, altıgen gövde yukarıya doğru daralmakta ve her katta korkuluk yer almaktadır. Zafer Kulesi, altıgen bir külahı andıran çatı ile örtülüdür. Bulunduğu konum itibarıyla ziyaretçilerine eşsiz bir Bolu manzarası sunmaktadır.

Bu metnin anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmamıştır?

- A) Açıklayıcı anlatım B) Tanık gösterme
C) Örnekleme D) Betimleyici anlatım
E) Sayısal veriler

2. **Aşağıdakilerin hangisinde açık bir anlatım kullanılmamıştır?**

- A) Bu genç kadının alto sesi, salondaki herkesi büyülemişti. Şarkının sözlerini anlamamış olmamıza rağmen kalplerimiz melodiyi derinden hissetmişti. Hissettiğimiz temel duygu, yoğun, çok yoğun bir hüznüdü.
- B) Odalardan birinin önünde diğerleri gibi sıra yoktu. Yavaşça kapıya yaklaştım ve kapının çerçevesine işaret parmağımın eklemiyle çekingen biçimde iki kez vurdum: tık tık. Masada oturan genç doktor, soru sormamı bekler gibi doğrudan yüzüme bakıyordu.
- C) Ben küçüklüğümde beri kitap okumayı, kendime zaman ayırmayı diğer kardeşlerimden daha çok seven bir tabiata sahiptim. Başkaları ile geçirilen her an, kendimle ilgili keşfedebileceğim nice hazineden beni yoksun bırakacak diye düşünürdüm.
- D) Onunla ilgili birçok şeyi aslında hiç bilmiyordum ve bunu şimdi, şu anda fark edebiliyordum. Örneğin kardeşini tanımiyordum. Sürekli ondan söz etmiş olması bir şey değiştirmiyordu. Onun kardeşi ile asla cismen tanışmamıştım.
- E) Okul bahçesine girdiğimizde tüm gözler bir anda bize çevrilmişti. Bahçeye onunla birlikte giriş yapmış olmaya bayılmıştım. Bu durum o zamanlar, o yaştaiken bana son derece "havalı" görünmüştü.

3. Bizdeki restorasyon mantığı sadece bozuk olanı, göze hoş görünmeyi "tamir etme"ye dayanır. Hatta tamir etmekten ziyade "güncellemek" olarak görülür. İşte hatayı bu noktada yapıyoruz. Restorasyon, yapıyı günümüze taşıyarak günceller ama bunu yaparken de yapının özelliklerine, malzemesine, yapılmış olduğu çağa ait detaylar gibi kimi unsurları göz ardı edemez. Ne yazık ki restorasyon amacıyla güncellenen yapılarda çağdaş dokunuşlarla karşılaşılıyor ve bu da beni çok üzüyor.

Bu metnin anlatımında aşağıdakilerin hangilerinden yararlanılmıştır?

- A) Tartışmacı anlatım-örnekleme
B) Tartışmacı anlatım-tanımlama
C) Açıklayıcı anlatım-karşılaştırma
D) Açıklayıcı anlatım-örnekleme
E) Tartışmacı anlatım-benzetme

4. **Aşağıdaki metinlerin hangisinde sanatsal bir anlatım kullanılmıştır?**

- A) Kitap, 1910'lu yıllar Osmanlı İmparatorluğu ve İran hâkimiyetinde bulunan, önde gelen kimi illerde yaşayanları anlatıyor. O dönemde söz konusu illerin günlük hayatından kesitlere yer veriyor. Kimi bölümlerin ciddi araştırmalar sonucunda yazıldığı bariz biçimde belli oluyor.
- B) *Sultan Hamid Düşerken*'i tarihsel roman olarak adlandırabiliriz. Osmanlı İmparatorluğu'nda; Meşrutiyet'in ilanından Hareket Ordusu'nun İstanbul'a gelişine kadar uzanan tarihsel kesitteki toplumsal ve siyasal gelişmeler, roman karakterlerinin bilincinde karşımıza çıkıyor.
- C) Biyografi tarzında yazılmış bir roman elimizdeki. Yazar, her bölümde kahramanı konuşturarak romana sıcaklık katmış. Bu kurguya fotoğraflar da eklenince kendimizi önce İstanbul'un güzelliklerine kaptırıyor sonra Almanya'ya uzanıyor ve sonunda Beyrut'un büyüülü akşamında buluyoruz.
- D) Ben, lavaboya dolan bulaşıkları yıkadım, zamanın dolduğu bu bol köpüklü deterjanla. Su musluktan boş tabaklara akarken müzik aletleri gibi ses çıkarıyor. Suyun kesik ısıkları bana eşlik ediyor, kişiliği olmayan ısıtların kesik şarkıları...
- E) Doğada zehir ve panzehir birlikte yetişiyor. Ama bizler bunları içeren ürünleri nasıl kullanacağımızı bilmiyoruz. Bir yerlerde görüp, okuyup uyguluyoruz ama işi bilenlerden faydalanmadığımız için çoğu zaman istenen sonuçları alamıyoruz.

5. Aşağıdaki metinlerin hangisinde betimleyici anlatım kullanılmıştır?

- A) Çin Seddi, Çin'in kuzeybatısı boyunca uzanan ve dünyanın en uzun savunma duvarı kabul edilen yapıdır. Asıl inşaat, MÖ 221 ile MS 608 yılları arasında sürmüştür. Bir arkeolojik araştırmaya göre seddin yıkılmış olan kısımlarıyla birlikte yaklaşık 8852 kilometre, bir diğer arkeolojik araştırmaya göre ise tüm kollarıyla birlikte toplam 21.196 kilometre uzunluğa sahip olduğu düşünülmektedir. Bugün ayakta duran kısım ise Ming Hanedanı devrinden kalan 2500 kilometrelik settir.
- B) Çin Seddi'nin yapılış amacı ile ilgili uzlaşmış bir görüş yok. Ülkenin sınırlarını başta Büyük Hun İmparatorluğu olmak üzere kuzeyden gelen "Moğol" ve "Türk" saldırılarına karşı savunma amacıyla yapıldığını açıklayan yaygın bir görüş var. Bunun yanında kimileri Çin'in uzun savaşlar sonunda yitirdiği beyliklerin esir düşen yöneticilerini ağır işlere sürerek cezalandırma amacıyla ülkeden kaçmalarına engel olacak bu yapının inşaatında kullandığını düşünüyor. Bana kalırsa hepsinin temelinde tek bir sebep yatıyor: Ülkenin tek yönetim altında birleştiğini içeriye ve dışarıya göstermek.
- C) Çin Seddi, sahip olduğu uzunluk boyunca bünyesinde aynı unsurları sergilemez. Duvarın her bölümü tuğladan değildir. Bazı noktalar, oldukça zayıf ve dayanıksız maddelerden inşa edilmiştir. Duvar üzerinde 200 metrede bir gözetleme, 9 kilometrede bir ise fener kuleleri bulunur. Set boyunca bunun gibi düzenli yapıların yanı sıra tapınak, saray, garnizon istasyonları, ateş ve dumanla sinyal verme noktaları gibi düzensiz yapılar da vardır. Duvar, tüm bu özellikleriyle bir tür ulaşım koridoru olma özelliği gösterir.
- D) Çin Seddi'nin temeli yirmiden fazla ayrı krallık tarafından atılmıştı. Chu, Qi, Yan, Wei, Han, Zhao, Qin krallıkları birbirlerinden korunmak için sınırlarında ilk setleri inşa ettiler. Çin'in ilk imparatoru Qin Shi Huang, kuzeyi boydan boya aşılmaz bir savunma duvarıyla kapatmaya karar verdi ve MÖ 221 yılında daha önceki krallıkların yaptırdığı duvarları birleştirerek uzattı. MÖ 3. yüzyıldan MS 17. yüzyıla kadar Çinliler seddi uzatmaya devam etti ve savunma amaçlı kullanan son hanedan Ming oldu.
- E) Çin Seddi'nin uzaydan çıplak gözle görülebilen tek insan yapısı olduğu iddiası yanlıştır. İnsan yapımı hiçbir yapı uzaydan çıplak gözle görülemez. Çevresi ile insan gözü tarafından fark edilebilecek bir renk farklılığı oluşturmayan cisimler, uzaydan çıplak gözle görülemezler çünkü Dünya'nın yer seviyesinden 165-330 km yüksekliğinde dönüş yapan uzay araçlarından herhangi bir insan yapısının görülebilmesi için büyüklükten ziyade, yer aldığı çevreye göre fazla renk farklılığına sahip olması gerekmektedir. Dünyanın Yedi Harikası'ndan biri olan Çin Seddi de bu özellikten müstesna değildir. Çin Seddi'nin duvarları, etrafını çevreleyen alanlara benzer renktedir.

6. Aşağıdakilerden hangisi anlatımın temel ilkeleri arasında yer almaz?

- A) Akıcılık B) Tutarlılık C) Açıklık D) Özgünlük E) Sanatsallık

7. Birçoğunuz "Ağır ağır ölür yolculuğa çıkmayanlar / Okumayanlar, müzik dinlemeyenler / Gönünde incelik barındırmayanlar" diye dilimize çevrilen şiire bir yerlerde denk gelmişsinizdir. Nobel Edebiyat Ödülü sahibi ünlü Şilili şair Pablo Neruda'ya ait sanılarak yaygın şekilde paylaşılan bu şiirin birçok dilde de çevirisi mevcut. Aslında bu ünlü şiir, Pablo Neruda'ya değil; Brezilyalı yazar Martha Medeiros'a ait. Martha Medeiros'un 2000 yılı Kasım ayında yayımlanan, *Zero Hora* adlı gazetede köşe yazısı ile "Non-stop: Crônicas do Cotidiano" adlı kitabında yer verilen "A Morte Devagar" (Yavaş Ölüm) başlıklı metni bu şiire dönüştürülmüş. Neruda'nın yayımlanan eserleri arasında ve Neruda hakkında yayımlanan çalışmalarda bu şiirin izine rastlanmadığı gibi Neruda uzmanları ve konuyu araştıran kişiler de şiirin ünlü şaire ait olmadığı görüşünde. Hatta Pablo Neruda Vakfı, şiirin Neruda'ya değil; Medeiros'a ait olduğunu teyit etti. Medeiros ise bu şiirin sanal âlemde Neruda'ya aitmiş gibi dolaşmaya nasıl başladığını bilmediğini, kaleme aldığı birçok metin başkalarına ait olduğu iddiasıyla paylaştığı için bu durumun kendisi için hiç de sürpriz olmadığını belirtti.

Bu metinde kullanılan anlatım biçimleri aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Açıklama-tartışma B) Tartışma-betimleme C) Açıklama-öyküleme
D) Tartışma-öyküleme E) Açıklama-betimleme

- Bir metinde “**Anlatılan ne?**” sorusunu yanıtlayan genel kavrama **konu** denir.
- Bir metinde yazarın anlatmak istediği temel düşünceye, vermek istediği asıl iletiye **ana düşünce** denir. Ana düşünce her zaman **tek bir cümleden** oluşur ve bir metinde birden çok ana düşünce bulunmaz.
- Metinde ana düşünceyi desteklemek amacıyla ortaya atılan diğer tüm düşünceler **yardımcı düşünce** olarak adlandırılır. Bir metinde birden çok yardımcı düşünce bulunabilir.

Konu, genel bir kavramdır ve bu nedenle asla **cümle biçiminde olmaz**. **Ana düşünce** ise her zaman **yargı** bildirmek zorundadır.

1. Mabedin içinde tek başıma olduğumu keşfediyorum; tek başıma ışıkla çevrelenmiş, insanın aklını alan nispetlere sahip bu mekândayım. Devasa kubbenin çemberi, yüzlerce pencere beni sarıp sarmalıyor. Bağdaş kurup oturuyorum, ağlayacak kadar etkilenmiş hâldeyim ama ağlamıyorum. İznik çinilerine işlenmiş hatları gözlerimle tarıyorum ve sonra engin bir dinginlik denizi beni kuşatıyor, kendimi bir toz zerresi kadar hissediyorum. Ardından hemencecik güzellik benden kaçınıyor ve beni geri püskürtüyor. Yavaş yavaş duyularına kavuşuyorum, büyük bir keder beni pençesine alıyor. Ansızın dünyanın gerçekliğinin ve onun tüm kusurlarının, acısının meşum tasavvuru, kederi daha da vurguluyor ve aklıma bir cümle geliyor: “Sadece oranlar ilahidir, geri kalanı insanoğluna aittir.” Bir turist kafilesi camiye girerken ayağa kalkmaya yelteniyorum. Bacaklarım sendelememe ve Süleymaniye’yi sevinçle gözyaşları arasında kararsız kalarak kaçan bir adam gibi terk etmeme yol açıyor.

Bu parçadaki çatışmanın aşağıdakilerin hangisinden kaynaklandığı söylenebilir?

- A) Süleymaniye Camisi’nin kusursuz oranlarla yapılması
- B) Yazarın bir ibadethaneyi geziyor olması
- C) Süleymaniye Camisi’nin birçok benzersiz detaya sahip olması
- D) Yapının mimari detaylarının yazara kendi sorunlarını anımsatması
- E) Yapının ihtişamı karşısında yazarın kendini yetersiz hissetmesi

2. Zayıf ve görünmez gibi de olsalar kelimelerin büyük bir gücü vardır. Bir kale duvarı kadar sağlam, bir bıçağın kenarı kadar keskin olabilir. İnsanı sarsabilir, tokatlayabilir, şoka uğratabilir veya yaralayabilir. Ancak amellerin aksine kelimeler, insana yardım edemez. Verildiği zaman tek başına insanı kurtaran bir söz yoktur, kurtuluşu getiren o sözün yerine getirilmesidir.

Bu metinde vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sözlerin çok güçlü etkileri olsa da asıl önemli olan davranışlardır.
- B) Bir insana verilen her söz, sözü veren kişiye sorumluluk yüklemektedir.
- C) Kelimeler, dünyadaki tüm silahlardan daha etkili olacak şekilde kullanılabilir.
- D) Kelimelerin gücünü kontrol edebilenler, çevrelerine her şeyi yaptırabilecek kabiliyettedir.
- E) Bazen doğru bir söz, keskin bir kılıçtan daha etkili olabilir.

tudem

3. **Aşağıdakilerden hangisi parantez içinde verilen özellikle ilişkilendirilemez?**

- A) Elmalar farklı renkte olsa da genetik olarak tümü elmadır. Renklerdeki çeşitlilik, gen yapısındaki renk bölümünün farklılık taşımamasından ileri gelir. (Nesnel anlatım)
- B) Huzur dolu bir ömür yaşadım, dedi Memed yüzü gülerek. “Mutluluğu gökten ya da gaipten beklemedim, doğrudan doğruya hayattan elde ettim.” (Dolaylı anlatım)
- C) İnan bana tanıdığım herkesin sanki acemi bir çocuğa doğru davranış öğretiyormuş gibi nasihatle bulunmasının kabalığı, bu davranışın yanında hiç kalır. (Öznel anlatım)
- D) Kaldırımdaki kalabalık bir umutla ve coşkuyla bağırıma başladı. “Süvari Birliği çok yaşa!” diye haykırıyordu kadın sesleri. “Çok yaşa!” diye ses veriyordu erkekler. (Doğrudan anlatım)
- E) Afrika’nın ücra köşelerindeki ülkelerin bize yabancı olması gibi bazı insanlar da kendi kendilerine yabancıdır. Bakışlarını asla kendi pencerelerine çeviremezler. Kendi kuyularına inmeye cesaret edemezler. (Soyut anlatım)

4.

Verilen görsel, tema bakımından aşağıdaki şiirlerin hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Bir gün Eleni'nin elleri geliyor
Her şey değişiyor.
İlk İstanbul şiirden çıkıp yerini alıyor.
Bir çocuk ilk gülüyor.
Bir ağaç çiçek açıyor.
- B) Yeşil ve yabanî uzak ormanlarda
Güneşin asfalt sonlarında batmasıyla ağırdan
Hepimizi vakitten kurtaracak
Bir yandan toprağı sürdürük
Bir yandan kaybolduk
- C) İşte taze ikinci güneşim
Pencerelerde küçük sarışınlar
Her şey iyi, her şey sade
Anlıyamıyorum şu iç sıkıntımı
Yaşamak dersene yaşamak
- D) Ruhumuzun içinde kar yağar
Anamızdan doğduğumuz geceden beri
Heybemizi emektar makinelere yükleriz
Fikirlerimizi tıfıl vinçlere
İri buğday tanelerinin trenleri yürüttüğünü bilmeyiz
- E) Bin yılları katran ağaçları altında
akdeniz dudaklı penceresiz sancılı bir çocuk
babasını bir göl olarak hatırlıyor
avuçlarında kuzeyden yosun balıklı bir göl

5. Ne kadar çok emek verdiklerini, ne hayal kırıklıklarının üstesinden geldiklerini, çarklar dönüp dinamolar çalışınca hayatlarının ne kadar farklı olacağını düşündüklerinde, yorgunluk gövdelerinden akıp gitti; zafer naraları atarak yel değirmeninin çevresinde hoplaya zıplaya oynamaya başladılar. Biraz sonra, köpekleri ve horozuyla birlikte gelen Napoléon yel değirmenini denetledi; başarılarından dolayı hayvanları kutladı ve yel değirmeninin bundan böyle Napoléon Değirmeni adıyla anılacağını açıkladı. İki gün sonra hayvanlar samanlıkta yapılacak özel bir toplantıya çağrıldılar. Toplantıda Napoléon, kerestelerin tümünü Frederick'e sattığını açıkladığı zaman apışıp kaldılar. Ertesi gün Frederick'in arabaları çiftliğe gelip keresteleri taşımaya başlayacaktı. Anlaşılan Napoléon, Pilkington'la dost görünürken aslında Frederick'le çoktan gizlice anlaşmıştı bile. Foxwood Çiftliği'yle bütün ilişkiler kesilmiş, Pilkington'a sövgü dolu bildiriler gönderilmişti. Güvercinlere, Pinchfield Çiftliği'ne uğramamaları ve "Frederick'e Ölüm" sloganını bırakıp "Pilkington'a Ölüm" sloganını kullanmaları tembihlenmişti.

Bu metnin anlatıcısı ve bakış açısıyla ilgili

- I. İlahi bakış açısı tercih edilerek detaylı bir anlatım olanağı elde edilmiştir.
II. Üçüncü kişiye dayalı anlatımla metne tarafsızlık kazandırılmıştır.
III. Bakış açısıyla okur, olay örgüsüne tamamen dâhil edilmiştir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

10 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Soru Bankası

Tudem 10. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Soru Bankası'nda beceri temelli yeni nesil sorularla zenginleştirilmiş ve farklı zorluk düzeylerindeki testlerden oluşan 11'i sınav föyü olmak üzere toplam 34 föy yer almaktadır.

Her bir konu föyü, kavrama ve pekiştirme testlerinden oluşmaktadır:

KAVRAMA TESTLERİ'nde konuyu kavratıcı nitelikte kolay/orta zorluk düzeyinde sorular ve bu soruları çözmekte kılavuzluk edecek bilgi, dikkat ve ipucu kutuları;

PEKİŞTİRME TESTLERİ'nde kavranılan konuları pekiştirmeye yönelik orta/ileri zorluk düzeyindeki sorular yer almaktadır.

Sınav föyleri ise farklı amaçlar doğrultusunda oluşturulmuştur:

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SINAVLARI, o ünitedeki kazanımları ölçmek amacıyla hazırlanmıştır ve her ünitenin sonunda yer almaktadır.

DÖNEM DEĞERLENDİRME SINAVLARI, birinci ve ikinci dönem kazanımları ile hazırlanmış sorulardan oluşmaktadır ve bu sınavlarla dönem değerlendirmesinin yapılması amaçlanmıştır.

Ayrıca testlerin tamamı video çözümlü olup sınav föylerinde mobil analiz özelliği bulunmaktadır.

